

การสร้างคู่มือสำหรับมัคคุเทศก์เพื่อแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดเพชรบุรี

The Development of Tour Guide's Guidebook for Historical Tourist Attraction: A Case Study of Phra Nakorn Kiri Historical Park, Phetchaburi Province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์* สุลาวัลย์ ฉิมทัต, จอมขวัญ ชุ่มจิตต์ และ กมลพรรณ ปัตพิ**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โดยใช้กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อพัฒนาคู่มือมัคคุเทศก์ในการช่วยศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์สำหรับมัคคุเทศก์ และ 3) เพื่อประเมินผลการนำไปใช้ได้จริงของเครื่องมือในการช่วยศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยคือได้ศึกษาข้อมูลโดยละเอียดของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา และตรวจสอบข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นประเมินคู่มือโดยอาสาสมัครมัคคุเทศก์ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินความพอใจของอาสาสมัครมัคคุเทศก์ หลังจากการนำคู่มือไปใช้และส่วนที่สองคือแบบประเมินความพอใจของนักท่องเที่ยว หลังจากได้รับบริการจากอาสาสมัครมัคคุเทศก์ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากศึกษาคู่มือประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาตนเอง ซึ่งเมื่อประเมินความพอใจแล้วอยู่ในระดับมาก

ทุกข้อ โดยเหตุผลหลักคือ การครอบคลุมจุดสำคัญๆ ในพระนครศรีอยุธยาของคู่มือเส้นทางที่แนะนำในคู่มือนี้ และรูปภาพในคู่มือนี้เหมาะสมตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคู่มือให้ดีขึ้นซึ่งได้จากคำถามปลายเปิด ส่วนที่สองได้ให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาประเมินอาสาสมัครมัคคุเทศก์หลังจากที่อาสาสมัครมัคคุเทศก์ศึกษาคู่มือสำหรับมัคคุเทศก์ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อมัคคุเทศก์ สถานที่ และความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยลำดับที่ 1 มี 2 ประเด็น คือ จิตใจรักการบริการและอำนวยความสะดวก และ สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม ลำดับที่ 2 มี 2 ประเด็น คือ ความเหมาะสมของบุคลิกภาพการเป็นมัคคุเทศก์ และ เส้นทางเดินนำเที่ยวเหมาะสม ลำดับที่ 3 ระยะเวลาในการนำเที่ยวมีความเหมาะสม นอกจากนี้นักท่องเที่ยวได้ให้ข้อเสนอแนะด้านข้อมูล ด้านอาสาสมัครมัคคุเทศก์ และด้านอื่น ๆ เพื่อประสิทธิภาพของการนำ

* ภาควิชาการศึกษาด้านพัฒนาและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

** นักศึกษาด้านการศึกษาด้านพัฒนาและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

เที่ยวที่ดีขึ้น งานวิจัยคู่มือการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเองนี้สามารถนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องและขยายการพัฒนาคู่มือสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แหล่งอื่นได้

คำสำคัญ: มัคคุเทศก์, คู่มือ, แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์, อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

Abstract

This research aims 1) to study significance of historical tourist attraction which in this case Phra Nakorn Kiri Historical Park (Khao wang) was chosen; 2) to develop tour guide's guidebook for historical tourist attraction and 3) to evaluate the practical usage of the guidebook. As for the research method, in-depth information of Phra Nakorn Kiri Historical Park was studied and reviewed by experts. Then the guidebook was developed and evaluated by 11 volunteered guides from school and university. The research tools were evaluation form evaluated by volunteered guides after self studying the guidebook and questionnaire evaluating tourists' satisfaction after being guided by the volunteered guides. Results revealed that after self studying using the guidebook, the volunteered guides indicated high level of satisfaction towards all items in the evaluation form. The main reasons of satisfaction were the guidebook covers all main attractions in Phra Nakorn Kiri Historical Park; tour route recommended is suitable; as well as pictures in the guidebook. Other comments were recommended in details receiving from the open-ended question. The second part

was to ask tourists who visited Phra Nakorn Kiri Historical Park during the study period to evaluate the volunteered guides after they have studied the guidebook. Most of tourists were satisfy with the guides, the place, and knowledge and understanding gained at high level towards all items asked. The primary reasons were from service mind and facilitating tourists well and cleanliness of the place. Secondly they were satisfied with personality of volunteered guides and tour route and thirdly with timing of the tour. Furthermore, tourists gave recommendations about information provided, the volunteered guides and other related issues for more effective tour at Phra Nakorn Kiri Historical Park. This research of self study tour guide's guidebook for historical tourist attractions can be developed continuously and be applied with other historical tourist attractions.

Keywords: Tour Guide, Guidebook, Historical Tourist Attraction, Phra Nakorn Kiri Historical Park

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่าเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวที่ใดจะเกิดการใช้จ่ายต่าง ๆ และ รายได้ที่ได้รับตอบแทนจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนี้ก็ส่งผลให้นานาชาติให้ความสำคัญและเล็งเห็นการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้หลักแก่ประเทศ เนื่องจากต้นทุนในการลงทุนนั้นไม่จำเป็นต้องสูญเสียทรัพยากรเหมือนการส่งสินค้าออกประเภทอื่น ดังที่องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization, 2011) ได้พยากรณ์ไว้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้เป็นจำนวนมากและมีอัตราแนวโน้มของการเดินทางสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับประเทศไทยแล้วตลาดนักท่องเที่ยวเป็นตลาดที่สำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ในปัจจุบันนี้เกิดการแข่งขันที่สูงมากในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หากแต่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรที่ได้เปรียบกว่าประเทศอื่น ๆ แต่ละจังหวัดจะมีเอกลักษณ์ของตนเองทำให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญโดยเฉพาะแก่ชุมชนของจังหวัดนั้น ๆ การที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนเพื่อนำรายได้เข้าสู่ประเทศและแข่งขันกับนานาประเทศได้ ทำให้เกิดการตอบสนองของภาครัฐและภาคธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศซึ่งเกิดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของทุกจังหวัดขึ้น ดังนั้นการพัฒนาทางการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการเกิดรายได้อย่างต่อเนื่องและในระยะยาว

สำหรับจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น หากพิจารณาตามลักษณะภูมิประเทศและที่ตั้งของจังหวัดแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นประตูสู่การเดินทางไปยังภาคใต้ของประเทศไทย จึงมีความสำคัญในฐานะจุดแวะพักของผู้คนที่เดินทางสู่ภาคใต้ จังหวัดเพชรบูรณ์มีระยะทางใกล้กับกรุงเทพมหานคร และมีการคมนาคมที่สะดวกสบายส่งผลให้มีความได้เปรียบในการขนส่งสินค้าไปจำหน่ายที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดใหญ่และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือมีผู้คนจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑลนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศที่จังหวัดเพชรบูรณ์มากขึ้นตามลำดับ จังหวัดเพชรบูรณ์มีสภาพทางธรรมชาติและภูมิประเทศอันสวยงามหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่า เขา น้ำตก ทะเล ชายหาด ถ้ำ แหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ หมู่บ้านไทยทรงดำ การละเล่นวัวเทียมเกวียน ฯลฯ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมา

ล้วนเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนจังหวัดใด จังหวัดเพชรบูรณ์มี 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอเขาย้อย อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอชะอำ อำเภอแก่งกระจาน และอำเภอบ้านแหลม ซึ่งในแต่ละอำเภอมียุคเด่นเป็นของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอเมือง เป็นอำเภอที่มีความพร้อมทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและธรรมชาติ เป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเมือง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพราะอำเภอเมืองเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมากมาย ซึ่งแต่ละแห่งตั้งอยู่ไม่ไกลกัน นอกจากนี้จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่เน้นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ดังวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่ต้องการพัฒนาให้ **“เพชรบูรณ์เป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต นำเที่ยว นำอยู่ เป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยสู่สากล”**

โดยภาพรวมของจังหวัดเพชรบูรณ์แล้ว นับได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน และศิลปะ วัฒนธรรม ซึ่งน้อยมากที่จะหาแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายได้ในจังหวัดเดียว ดังนั้นจังหวัดเพชรบูรณ์จึงถือได้ว่า เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางการท่องเที่ยว ซึ่งในขณะนี้มีการสร้างภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจนขึ้นโดยใช้หัวข้อว่า **“The Magic of Three”** คือ จังหวัดที่มี 3 วัง อันได้แก่ พระนครคีรี (เขาวัง) พระราชวังฤดูร้อนของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 พระรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน) พระราชวังฤดูฝนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน พระราชวังฤดูฝนของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เมือง 3 รส คือ รสหวาน ของน้ำตาลจากอำเภอบ้านลาด รสเปรี้ยว ของมะนาวจากอำเภอท่ายาง รสเค็ม ของเกลือจากอำเภอบ้านแหลม และเมือง 3 ทะเล คือ ทะเลโคลนที่อำเภอบ้านแหลม ทะเลหมอกที่อำเภอแก่งกระจาน ชายทะเล ที่อำเภอชะอำ จะเห็นได้ว่า

ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีนี้มีความหลากหลายและควรที่จะได้รับการพัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดำเนินการวิจัยครั้งนี้ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี ซึ่งมีศักยภาพทางการท่องเที่ยว ดังศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดเพชรบุรี (2549) ได้ทำการศึกษาถึงศักยภาพของการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทำให้เห็นถึงศักยภาพที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรม กล่าวคือ

1. ศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.1 เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงศึกษา โดยเฉพาะศิลปสมัยอยุธยา ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างวัดในจังหวัดเพชรบุรีอย่างมาก อีกทั้งฝีมือของช่างเพชรบุรีที่มีคุณค่า ควรค่าแก่การอนุรักษ์ นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของพระราชวังของพระมหากษัตริย์ในอดีตถึงสองพระองค์ได้แก่ รัชกาลที่4 และรัชกาลที่5

1.2 การเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตของชาวเมืองเพชร ซึ่งปัจจุบันยังคงสะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต เช่น ตัวอาคารบ้านเรือน การดำรงชีวิต หรือวิถีชีวิตของผู้คนในตลาดยามเช้า เป็นต้น

1.3 มีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน คือ ชายหาดเจ้าสำราญ ถ้าเขาหลวง เป็นต้น

1.4 เนื่องจากเนื้อที่อาณาเขตของตัวเมืองไม่กว้างขวางนักจึงเหมาะแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวระยะสั้น โดยใช้เวลาในการเดินทางไม่มากนัก

2. ศักยภาพของการเป็นแหล่งสนับสนุนการท่องเที่ยว

2.1 เป็นศูนย์กลางการประกอบอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารขนาดเล็ก

2.2 เป็นศูนย์กลางการพนิชยกรรม

2.3 มีเส้นทางเชื่อมต่อของการคมนาคม

ไปยังอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงที่สะดวก

3. แนวโน้มการพัฒนาในอนาคต

3.1 พัฒนาเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา บนพื้นฐานของการมีศักยภาพที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์อารยธรรมได้ เช่น การสร้างหอสมุดเพชรบุรี

3.2 สามารถพัฒนาเป็นแหล่งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั้งด้านประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 เป็นแหล่งฝึกอบรมงานช่างแผนกต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ฝีมือช่างอันมีคุณค่ายิ่งของชาวเมืองเพชร

3.4 พัฒนาเป็นศูนย์กลางจำหน่ายของที่ระลึกของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นสินค้าเมืองเพชรแท้

3.5 ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับอำเภอต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการที่พักได้มากกว่าที่จะสร้างที่พักบริการในตัวอำเภอเอง

3.6 ปรับปรุงภูมิทัศน์และชายฝั่งทะเล

นอกจากนี้ตามโครงสร้างยุทธศาสตร์จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2553-2556 (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, 2554) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตร ด้านท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ซึ่งประเด็นดังกล่าวเกิดจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเพชรบุรี ประกอบกับการพิจารณาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของจังหวัด (SWOT) จากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในจังหวัดได้แก่ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาครัฐ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ระดับชาติ ยุทธศาสตร์ระดับภาค และทิศทางการพัฒนาระดับกลุ่มจังหวัด และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ “เป็นเมืองประวัติศาสตร์วัฒนธรรมที่มีชีวิต น่าเที่ยว” ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเพชรบุรีไปสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยว

เที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มครอบครัวและ ประชุม/สัมมนา ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเป็นการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดสามารถสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนในพื้นที่ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ภูมิทัศน์ และกิจกรรม โดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรม ธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- ส่งเสริมการตลาด และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงรุก

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

- พัฒนาบุคลากรและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

- บูรณาการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วน และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัด / กลุ่มจังหวัด

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะด้านบุคลากรเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ดังนั้นการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อช่วยในการดำเนินการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง จึงเป็นสิ่งที่คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะพัฒนาเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยอนุรักษ์และสืบทอดแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเน้นกรณีศึกษาที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี หรือที่เรียกว่า เขาวัง เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดที่สำคัญ ซึ่งเห็นได้จากตราประจำจังหวัดและธงประจำจังหวัด จะมีภาพของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี (เขาวัง) ประกอบอยู่ด้วย อีกทั้งในการเดินทางไปสู่กรุงเทพมหานครและสู่ภาคใต้ เมื่อถึงจังหวัดเพชรบุรีจะเห็นพิพิธภัณฑสถาน

แห่งชาติพระนครคีรี ตั้งเด่นตระหง่านอยู่บนภูเขาสูง เป็นสัญลักษณ์ว่า ขณะนี้ได้เดินทางถึงอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรีแล้ว จากความโด่งดังและเอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี ที่ไม่เหมือนที่ใด จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมความงามซึ่งในอดีตเป็นพระราชวังเก่าของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรีจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของชาติที่สมควรได้รับการสืบทอดและเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้สนใจและเยาวชนรุ่นหลัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โดยใช้กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี (เขาวัง)จังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อพัฒนาคู่มือมัคคุเทศก์ในการช่วยศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์สำหรับมัคคุเทศก์โดยใช้กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี (เขาวัง) จังหวัดเพชรบุรี

3. เพื่อประเมินผลการนำไปใช้ได้จริงของเครื่องมือในการช่วยศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี (เขาวัง)จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นการศึกษาค้นคว้าสอบถามถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี (เขาวัง) จังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนาเครื่องมือศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับมัคคุเทศก์ โดยพื้นที่ศึกษาคือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี (เขาวัง) จังหวัดเพชรบุรี และจำนวนประชากรที่ศึกษา คือผู้ที่ทดลองใช้คู่มือมัคคุเทศก์ใช้ผู้ทดลองจำนวน 11 คน ที่เป็นนักเรียนโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัด

เพชรบุรี และนักศึกษาศาสาวิชาการพัฒนาและการจัดการ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่
เรียนในวิชาหลักการมัคคุเทศก์

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์
ผู้รู้ทางด้านประวัติศาสตร์ก่อนการผลิตสื่อการเรียนรู้อะไร
แหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองจากอาสาสมัครมัคคุเทศก์
และแบบประเมินความพอใจจากนักท่องเที่ยวที่มีต่อ
อาสาสมัครมัคคุเทศก์

ขั้นตอนการดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัย
แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่หนึ่ง เดือนมกราคม - มีนาคม
2554 ศึกษาเอกสาร และประวัติความเป็นมาของอุทยาน
ประวัติศาสตร์พระนครคีรี โดยศึกษาจากเอกสาร งาน
วิจัย เว็บไซต์ บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็น
ประโยชน์ต่อการวิจัย รวบรวมและเรียบเรียงให้มีเนื้อหา
ที่สอดคล้องต่อเนื่องกัน

ขั้นตอนที่สอง เดือนมีนาคม - มิถุนายน 2554
ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้รู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อดำเนิน
การผลิตสื่อการเรียนรู้อะไรแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
ด้วยตนเอง โดยลงพื้นที่จริงคือ อุทยานประวัติศาสตร์
พระนครคีรี ดำเนินการวางแผนการเรียนรู้อะไรแหล่งท่องเที่ยว
ด้วยตนเอง ตรวจสอบข้อมูลจากขั้นตอนที่หนึ่ง
ให้มีความถูกต้องและมีรายละเอียดมากที่สุด การเก็บ
รวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่สองนี้ ได้รับความอนุเคราะห์
จากหัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครคีรีและ
เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ในการตรวจสอบข้อมูลจากขั้นตอนที่
หนึ่งให้มีความถูกต้องและให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูล
มีความละเอียดมากขึ้น

ขั้นตอนที่สาม เดือนมิถุนายน - สิงหาคม
2554 ศึกษาการผลิตสื่อการเรียนรู้อะไรแหล่งท่องเที่ยว
ด้วยตนเองเพื่อใช้กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์
พระนครคีรี โดยนำข้อมูลที่ได้ศึกษาตามลำดับขั้นตอน
ที่หนึ่งและขั้นตอนที่สองมารวบรวมและเรียบเรียงจัดทำ
เป็นคู่มือสำหรับมัคคุเทศก์ เพื่อแหล่งท่องเที่ยว
ประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์

พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี ปรัชญาผู้เชี่ยวชาญ และ
ทดลองเบื้องต้น

ขั้นตอนที่สี่ เดือนกันยายน - พฤศจิกายน
2554 ศึกษาการประเมินสื่อการเรียนรู้อะไรแหล่งท่องเที่ยว
ด้วยตนเองจากผู้ทดลองใช้โดยตรงที่อุทยาน
ประวัติศาสตร์พระนครคีรี โดยลำดับแรก จัดหาผู้ทดลอง
ในการใช้คู่มือสำหรับมัคคุเทศก์ ได้แก่ นักเรียนอาสา
สมัครจากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี
และนักศึกษาอาสาสมัครสาขาวิชาการพัฒนาและการ
จัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรี รวม 11 คน โดยดำเนินการแจกคู่มือให้อาสา
สมัครได้ศึกษาก่อนเป็นเวลา สองเดือน หลังจากศึกษา
คู่มือแล้วดำเนินการเป็นมัคคุเทศก์อาสาสมัครนำชม
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีแก่นักท่องเที่ยวเป็นเวลา
หนึ่งเดือน ซึ่งในการประเมินคู่มือสำหรับมัคคุเทศก์
เพื่อแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ได้ทำแบบประเมิน
คู่มือซึ่งมีการประเมิน 2 รูปแบบ คือ แบบประเมินคู่มือ
สำหรับอาสาสมัครมัคคุเทศก์ อุทยานประวัติศาสตร์
พระนครคีรีและแบบประเมินจากนักท่องเที่ยวที่มีต่อ
อาสาสมัครมัคคุเทศก์

ขั้นตอนที่ห้า เดือนพฤศจิกายน 2554 -
มกราคม 2555 นำการประเมินจากผู้ทดลองในการใช้คู่มือ
สำหรับมัคคุเทศก์ที่ทำการวิจัย อุทยานประวัติศาสตร์
พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี และการประเมินจากนัก
ท่องเที่ยวที่มีต่ออาสาสมัครมัคคุเทศก์ จากขั้นตอนที่สี่
มาปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งเพิ่มเติมรายละเอียดที่ยังไม่
ครบถ้วนและสมบูรณ์ในคู่มือสำหรับมัคคุเทศก์ และหลัง
จากการปรับปรุงแก้ไขคู่มือให้มีประสิทธิภาพเพื่อการนำ
ไปใช้จริง จากข้อเสนอแนะของผู้ทดลองใช้ คู่มือได้ถูก
นำไปพิมพ์เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจริงสำหรับอุทยาน
ประวัติศาสตร์พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นเชิงคุณภาพ และ
ใช้สถิติที่ช่วยวิเคราะห์นอกจากการตีความเนื้อหา
(Content Analysis) แล้วคือค่าเฉลี่ยจากแบบประเมิน
ที่เป็นรูปแบบ Likert Scale วัดระดับความพึงพอใจ

สรุปผลการวิจัย

เพื่อให้คู่มือเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับมัคคุเทศก์ เกิดประสิทธิผล จึงดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของอาสาสมัครมัคคุเทศก์ เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจ ความรู้ ความเข้าใจของเนื้อหาต่อคู่มือมัคคุเทศก์ สำหรับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีโดยมีผู้ตอบแบบประเมินผล จำนวน 11 คน ปรากฏผลการประเมิน ดังนี้ สำหรับข้อมูลทั่วไปนั้นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 81.8 เพศชาย ร้อยละ 18.2 มีช่วงอายุระหว่าง 15 – 20 ปี ร้อยละ 63.6 อายุระหว่าง 21 – 25 ปี ร้อยละ 36.4 เป็นนักเรียน ร้อยละ 63.6 นักศึกษา ร้อยละ

36.4 ระยะเวลาในการใช้คู่มือในการฝึก 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 100 โดยฝึกระหว่าง 1 – 5 วัน ร้อยละ 66.7 ระหว่าง 6 – 10 วัน ร้อยละ 33.3

เมื่อสอบถามถึงระดับความพึงพอใจต่อคู่มือสำหรับอาสาสมัครมัคคุเทศก์พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับ คือลำดับแรก การครอบคลุมจุดสำคัญๆ ในพระนครคีรีของคู่มือนี้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45) รองลงมาคือ เส้นทางจากจุดเริ่มต้นจนจบเส้นทางที่นำไปในคู่มือนี้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36) และลำดับที่สาม รูปภาพในคู่มือนี้เหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27) ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจต่อคู่มือสำหรับอาสาสมัครมัคคุเทศก์

ประเด็นความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การครอบคลุมจุดสำคัญๆ ในพระนครคีรีของคู่มือนี้	4.45	.688	มาก
2. เส้นทางจากจุดเริ่มต้นจนจบเส้นทางที่นำไปในคู่มือนี้	4.36	.809	มาก
3. รูปภาพในคู่มือนี้เหมาะสม	4.27	.905	มาก
4. รูปเล่มของคู่มือนี้เหมาะสม	4.18	.751	มาก
5. เหมาะสมที่จะนำไปเผยแพร่ ปรับใช้กับสถานที่สำคัญอื่น ๆ ของจังหวัด	4.18	.751	มาก
6. ความพอใจโดยรวมของคู่มือนี้เมื่อได้นำไปใช้	4.09	.539	มาก
7. คู่มือมีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ และให้ข้อมูลชัดเจน	4.00	.632	มาก
8. คำที่ใช้ในคู่มือนี้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ	3.91	.831	มาก
9. คู่มือนี้ง่ายต่อความเข้าใจและศึกษาด้วยตนเอง	3.91	.701	มาก
10. ประสิทธิภาพของการนำไปใช้เมื่อต้องปฏิบัติงานจริง	3.91	.701	มาก
11. เหมาะสมสำหรับอาสาสมัครท่านอื่น ๆ	3.82	.603	มาก
รวม	4.10	.558	มาก

จากคำถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากความคิดเห็นของอาสาสมัครมัคคุเทศก์ที่ใช้คู่มือมัคคุเทศก์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครคีรีสามารถนำมาสรุปได้เพื่อการพัฒนาคู่มือให้ดีขึ้นคือ

1. ควรเพิ่มเนื้อหาให้มีรายละเอียดและเชิงลึกมากขึ้น รวมถึงข้อมูลเพิ่มเติมที่มีความเกี่ยวข้องกับ

พระนครคีรี อาทิ การเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศในช่วงเวลานั้น สถาปัตยกรรมการก่อสร้างที่ละเอียดพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมทั้งเกิดความรู้เกี่ยวกับพระนครคีรี

2. การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการสะกดผิด ชื่อสถานที่ ชื่อบุคคล เป็นต้น

3. ปรับรูปภาพประกอบ

จากผลการประเมินของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออาสาสมัครมัคคุเทศก์ที่ได้ปฏิบัติงานจริง หลังจากการศึกษาคู่มีด้วยตนเอง ซึ่งได้สอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 202 คน เกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป ระดับความพึงพอใจ ความรู้ ความเข้าใจของเนื้อหา ที่ได้รับจากอาสาสมัครมัคคุเทศก์ ปรากฏผลคือ นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.8 และเพศชาย ร้อยละ 31.2 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 11 – 20 ปี ร้อยละ 37.1 และ ระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อยละ

19.3 นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด คือ ร้อยละ 28.1 รองลงมาคือนักเรียน ร้อยละ 24.2 และลำดับที่ 3 คือ นักศึกษา ร้อยละ 18.5 และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 42.1 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 14.5 ลำดับที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ปวส. ร้อยละ 9.2 ส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดกรุงเทพมหานครมากที่สุด ร้อยละ 35.1 รองลงมาคือจังหวัดเพชรบุรี ร้อยละ 11.9 และลำดับที่ 3 จังหวัดอยุธยา ร้อยละ 7.2

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ ความเข้าใจของเนื้อหาของนักท่องเที่ยว

ประเด็นความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มัคคุเทศก์ผู้ให้ข้อมูล	4.32	.562	มาก
1.1 จิตใจรักการบริการและอำนวยความสะดวก	4.44	.663	มาก
1.2 ความเหมาะสมของบุคลิกภาพการเป็นมััคคุเทศก์	4.38	.655	มาก
1.3 การสื่อสารภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย	4.33	.688	มาก
1.4 ความพร้อมของมััคคุเทศก์	4.32	.649	มาก
1.5 การตอบคำถามของมััคคุเทศก์	4.29	.687	มาก
1.6 มีความสามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว	4.28	.726	มาก
1.7 การถ่ายทอดของมััคคุเทศก์	4.27	.694	มาก
1.8 สามารถอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น	4.26	.725	มาก
2. ด้านสถานที่/ระยะเวลา	4.39	.605	มาก
2.1 สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม	4.44	.656	มาก
2.2 เส้นทางเดินนำเที่ยวเหมาะสม	4.38	.684	มาก
2.3 ระยะเวลาในการนำเที่ยวมีความเหมาะสม	4.36	.675	มาก
3. ด้านความรู้ ความเข้าใจ	4.14	.651	มาก
3.1 ท่านจะแนะนำให้นักท่องเที่ยวและใช้บริการมััคคุเทศก์ที่พระนครคีรี	4.35	.649	มาก
3.2 ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องพระนครคีรีหลังการนำเที่ยว	4.25	.709	มาก
3.3 ท่านสามารถบอกเล่าเรื่องราวต่อผู้อื่นได้	4.07	.775	มาก
3.4 ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องพระนครคีรีก่อนการนำเที่ยว	3.92	1.010	มาก
รวม	4.28	.510	มาก

จากตารางพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อมัคคุเทศก์ สถานที่ และความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย ลำดับที่ 1 มี 2 ประเด็น คือ จิตใจรักการบริการและอำนวยความสะดวก และสถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.4) ลำดับที่ 2 มี 2 ประเด็น คือ ความเหมาะสมของบุคลิกภาพการเป็นมัคคุเทศก์ และ เส้นทางเดินนำเที่ยวเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38) ลำดับที่ 3 ระยะเวลาในการนำเที่ยวมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36)

จากคำถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออาสาสมัครมัคคุเทศก์จากการใช้คู่มือมัคคุเทศก์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรีสามารถนำมาสรุปประเด็นได้ดังนี้

- ด้านข้อมูล ภาพรวมข้อมูลที่ได้รับมีความเหมาะสมดี แต่ควรให้เพิ่มเติมข้อมูลอีก อาทิ ประวัติความเป็นมา และวัฒนธรรมที่ได้รับจากต่างประเทศ เป็นต้น

- ด้านอาสาสมัครมัคคุเทศก์ ภาพรวมของอาสาสมัครมัคคุเทศก์ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้ม เป็นมิตร

แต่อยากให้ผู้ปรับปรุงเรื่องการนำเสนอข้อมูล เสียงดังฟังชัด และแนะนำให้แต่งกายเข้ากับสถานที่

- ด้านอื่น ๆ ภาพรวมดี แต่สถานที่ควรจะมีจุดพักผ่อนมากขึ้น ควรจัดมุม/ซุ้ม/ป้ายไว้ถ่ายรูป มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น ปรับปรุงความสะอาด ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติมให้นักท่องเที่ยว และอยากให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแลมากขึ้น

จากข้อมูลผลการประเมินที่ได้จากทั้งอาสาสมัครมัคคุเทศก์ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีและมัคคุเทศก์จากนักท่องเที่ยวที่มีต่ออาสาสมัครมัคคุเทศก์ ผู้วิจัยได้นำมาหารือผู้เชี่ยวชาญคือ หัวหน้าพิพิธสถานแห่งชาติพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี และให้ปรับข้อมูลในคู่มือสำหรับมัคคุเทศก์เพื่อแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติงานต่อไปได้จริง ดังตัวอย่างเนื้อหาคู่มือมัคคุเทศก์ต่อไปนี้

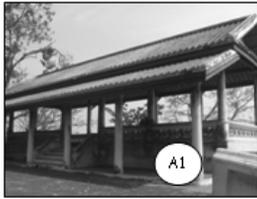

แผนผังในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

เส้นทางที่เริ่มต้นจากด้านทิศตะวันตกของพระนครคีรี(เส้นทางA)

วัดมหาสมุทราราม (จุดที่A2) อยู่บริเวณเชิงเขาวิ้ง...

ศาลาพักผ่อน นานักชดุดมภ์ (จุดที่A1) เป็นศาลาที่ประทับทอดพระเนตร...

เกล้าฯ ให้บูรณะวัดแห่งนี้ พระราชทานนามว่า วัดมหาสมุทราราม...

สิ่งที่น่าสนใจ คือจิตรกรรมฝาผนังภายในโบสถ์...

วิทยา (perspective) คือ ใช้สีและแสงเงาในการวาด ให้เกิดมิติ...

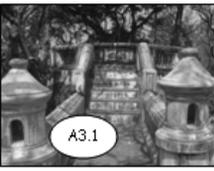
ป้อมปราการ (จุดที่A3) ตั้งอยู่บนไหล่เขา...

ป้อมธรรพสุป้อมปก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ป้อมวิรุฬหก มีรัศมี ตั้งอยู่ทางทิศใต้...

โรงม้า (จุดที่A5) และโรงรถ (จุดที่A4) ตั้งอยู่บริเวณลานกว้างเหนือวัดมหาสมุทราราม...

ซึ่งเป็นนามของท้าวจตุโลกบาล คือ เทวดาผู้รักษาโลกทั้งสี่...

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยและจากการประมวลผลการประเมินที่ได้จากการใช้คู่มือของอาสาสมัคร...

เพชรบุรีดังนี้ คือ

1) ในการสร้างคู่มือหนึ่งสิ่งที่สำคัญคือ ข้อมูลจะต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและถูกต้อง...

คู่มือได้รับข้อมูลที่ต้องการและสมบูรณ์ที่สุด

2) ลักษณะหรือรูปแบบของคู่มือ นั้น ต้องมีความเหมาะสม เข้าใจง่าย เพราะจะทำให้ผู้ที่ศึกษาคู่มือ นั้นเข้าใจง่าย ไม่สับสน นอกจากนี้เนื้อหาที่ถูกต้องสมบูรณ์ แล้วควรจะมีภาพประกอบด้วยเพื่อให้ผู้ศึกษานั้นเข้าใจมากขึ้น โดยให้ภาพตรงกับเนื้อหาการบรรยายของแต่ละจุด

3) นอกจากข้อมูลหลักแล้ว ควรจะมีข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาด้วย โดยเฉพาะข้อมูลสำหรับอาสาสมัคร มัคคุเทศก์แล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับเกียรติต่างๆของสถานที่ ก็ถือเป็นข้อมูลหนึ่งที่ควรมี

นอกจากนี้จะเห็นว่านักท่องเที่ยว นั้นจะประทับใจหรือพอใจสถานที่ที่ไปเยือน จะต้องประกอบด้วยหลายองค์ประกอบซึ่งที่สำคัญนอกจากสถานที่แล้วคือ มัคคุเทศก์ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของสถานที่นั้น ๆ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการสร้างความประทับใจ ดังนั้นหากมัคคุเทศก์เข้าใจความเป็นมาของสถานที่เชิงลึก ให้ข้อมูลที่ชัดเจน น่าสนใจ ประกอบกับบุคลิกภาพที่ดี และใจรักบริการนั้น ก็จะสามารถเป็นเสมือนตัวแทนของ จังหวัดในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีได้

ข้อเสนอแนะ

ในการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ทางคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้และให้กับผู้ที่มีความต้องการจะทำวิจัยต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ได้เครื่องมือเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเองจากการทดลองใช้แล้ว

1.2 นำเสนอเครื่องมือเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเองนี้ให้ใช้ได้จริงแก่อุทยาน ประวัติศาสตร์พระนครคีรี

1.3 ได้เผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยและเครื่องมือเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง ให้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แหล่งอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ผู้วิจัยและอาสาสมัครมัคคุเทศก์ จะต้องพร้อมเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในขณะลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลหรือเวลาศึกษาคู่มือและเวลาให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และสภาพอากาศที่อาจจะส่งผลให้กับผู้วิจัยและอาสาสมัครมัคคุเทศก์ หรือการเตรียมพร้อมของร่างกายในการศึกษาสถานที่ท่องเที่ยว

2.2 การสร้างคู่มือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองของมัคคุเทศก์นั้น สามารถใช้ได้กับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แหล่งอื่นๆ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์นั้นจะมีข้อมูลที่ละเอียด มีเกร็ดข้อมูลที่หลากหลาย อาจต้องใช้คู่มือช่วยในการจำ หรือเรียนรู้ และใช้ระยะเวลา ดังนั้นการสร้างคู่มือนี้ถือเป็นการสร้างบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่ขาดแคลน สร้างจิตสำนึกในการรักมรดกของชาติสำหรับเยาวชนและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของประเทศได้ทางหนึ่ง

2.3 ในการลงพื้นที่วิจัยนั้น มัคคุเทศก์อาสาแต่ละคนอาจมีวิธีการศึกษา และมีช่วงเวลาที่ต่างกัน ซึ่งการวิจัยต่อไปอาจศึกษาเกี่ยวกับวิธีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวด้วยคู่มืออย่างมีประสิทธิภาพ ว่ามีวิธีการอย่างไร ซึ่งอาจต้องเตรียมการเรื่องระยะเวลาเพื่อไม่ให้เร่งรีบในการศึกษาสำหรับอาสาสมัครจนเกินไป

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). **เพชรในเพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2550). **ประวัติเพชรบุรี**. สืบค้นจาก: http://www.phetchaburi.go.th/data/about_phet1.htm 25 กุมภาพันธ์ 2553.
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2554). **ข้อมูลจังหวัดเพชรบุรี**. สืบค้นจาก: <http://phetchaburi.go.th>. 20 กันยายน 2554.
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2554). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัด พ.ศ. 2553-2556. เพชรบุรี**. สืบค้นจาก: <http://phetchaburi.go.th/data/plan53-56.pdf>. 20 กันยายน 2554.
- กองสถิติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2549). **สถิติการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- คลังปัญญาไทย. (2550). **พระราชประวัติรัชกาลที่ ๔**. สืบค้นจาก: <http://www.panyathai.or.th>. 10 สิงหาคม 2554.
- นายรอบรู้. (2542). **นายรอบรู้ นักเดินทาง: เพชรบุรี**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- นิตา ชัชกุล. (2551). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: บริษัทเพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- วิลาวัณย์ ฤดีคานต์. (2546). **คู่มือนำเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดเพชรบุรี. (2549). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัด พ.ศ.2551-2553. เพชรบุรี**: ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดเพชรบุรี.
- สारा สุขฉายา. (2547). **เพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุจิตรา บุญยขจร. (2543). **เพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: PSP TRAVELLER.
- สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีจอมเกล้าธนบุรี. (2545). **พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**. สืบค้นจาก: <http://www.kingmongkut.com>. 10 สิงหาคม 2554.
- หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2544). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดเพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- E-magazine Travel. **เพชรบุรี ข้อมูลท่องเที่ยวเพชรบุรี, การเดินทาง**. สืบค้นจาก: <http://www.emagtravel.com/archive/phetchaburi.html> Wikipedia (n.d.). 10 กันยายน 2554.
- เทศบาลเมืองเพชรบุรี. สืบค้นจาก: <http://en.wikipedia.org/wiki/Indonesia> World Tourism Organization. (2011). **UNWTO Tourism Highlights, 2011 Edition**. Spain. UNWTO. 15 กันยายน 2554.